

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai

2025 m. balandžio 30 d., Nr. 25–079AR

DĖL PLAČIAJUOSČIO RYŠIO TINKLŲ PLĖTROS SUDERINTOSE RADIJO DAŽNIŲ JUOSTOSE PLANO 2025–2030 M.

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK), viena didžiausių verslo bendruomenių šalyje, susipažino su parengtu Plačiajuosčio ryšio tinklų plėtros suderintose radijo dažnių juostose planu 2025–2030 m. (toliau – plano projektas). LVK palaiko siekį gerinti elektroninių ryšių infrastruktūrą Lietuvoje ir įgyvendinti 2030 m. Skaitmeninio dešimtmečio tikslus, tarp kurių – visuotinė 5G ryšio aprėptis visose apgyvendintose teritorijose, tačiau norėtų atkreipti Ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – RRT) dėmesį į du esminius aspektus, kuriuos siūlo koreguoti plano projekte:

1. **700 MHz dažnių juostos aukciono pradinės kainos nustatymas.** Dabartinis siūlymas nustatyti pradinę kainą, atsižvelgiant į 2022 m. aukciono rezultatus (23 mln. Eur už 2x10 MHz pločio juostą), laikytinas nepagrįstu pasikeitus rinkos sąlygoms. LVK rekomenduoja kainodarą grįsti objektyviais rinkos duomenimis – kai kaina (EUR) nustatoma atsižvelgiant į aukcione paduodamų dažnių kiekį megahercais (MHz) ir šalies gyventojų skaičių (EUR/MHz/gyv.sk.) rodikliu, taikomu panašaus ekonominio išsivystymo šalyse bei gyventojų perkamąją galią.
2. **„Baltųjų dėmių“ padengimo prioritetai.** Plano projekte akcentuojamas tikslas padengti „baltąsias dėmes“ neturėtų būti savaiminis siekis, neatliepiantis, visų pirmiausia, realių poreikių. LVK ragina RRT orientuotis į faktinį ryšio poreikį pagal gyventojų tankį ir verslo koncentraciją, kad investicijos duotų didžiausią naudą vartotojams. Greta to, visuomenės interesas būtų efektyviau tenkinamas skatinant tiesiogines investicijas į elektroninių ryšių infrastruktūrą, o ne siekiant maksimalių aukciono pajamų iš dažnių pardavimo.

Žemiau detaliau pristatome LVK pozicijos argumentus ir konkrečius siūlymus RRT.

Dėl 700 MHz dažnių juostos aukciono pradinės kainos nustatymo

Dabartiniame plano projekte siūloma numatyti, kad 2025 m. rengiamo naujo tiek 2x5 MHz, tiek 2x10 MHz pločio 700 MHz juostos aukciono pradinė kaina būtų skaičiuojama atsižvelgiant į 2022 m. vykusiam aukcione pasiūlytą 2x10 MHz pločio vieno radijo dažnių bloko kainą (23 mln. Eur), infliacijos rodiklius. LVK nuomone, toks metodas yra netinkamas dėl kelių priežasčių.

Pirma, 2022 m. konkurencinė padėtis buvo išskirtinė – visi operatoriai siekė įgyti kuo daugiau spektro, o viena įmonė turėjo galimybę įgyti konkurencinį pranašumą 5G tinklo geografinio padengimo vystymui. Šiandien situacija yra iš esmės pasikeitusi, nes aukcionu yra sudaromos sąlygos visiems esamiems operatoriams įsigyti vienodas dažnių juostas, be galimybės įgyti išskirtinę poziciją rinkoje, todėl būsimo aukciono konkurencija gali būti ribota. Taigi, remtis aukščiausiu buvusiu aukcione pasiekta kaina nėra objektyvu sumažėjus potencialių konkurentų skaičiui ir jų poreikiui.

Antra, nuo 2022 m. pasikeitė makroekonominės sąlygos – augo palūkanų normos, telekomunikacijų sektorius patyrė investicijų kaštų didėjimą, be to, sumažėjo 700 MHz dažnio naudos vertė. 700 MHz juosta 2020–2022 m. laikotarpiu buvo vertinga kaip pirmoji 5G plėtrai skirta žemo dažnio juosta, užtikrinanti plačią aprėptį. Dabar, praėjus keletui metų, operatoriams diegiant 5G tinklus 700 MHz spektras nebėra toks išskirtinis – jo vertė labiau priklauso nuo papildomos aprėpties poreikio

kaimiškose vietovėse. Todėl 23 mln. Eur kaina, siūlyta 2022 m., gali nebeatspindėti realios 2025 m. rinkos vertės.

Taigi, LVK nuomone, RRT neturėtų mechaniškai perkelti 2022 m. fiksuotos 23 mln. Eur pradinės kainos į naują aukcioną. Rekomenduotina vadovautis visuotinai pripažintu metodu – vertinti dažnių kainą taikant eurų skaičių už vieną MHz vienam gyventojui (Eur/MHz/gyv.sk.). Šis metodas leidžia įvertinti realią rinkos vertę atsižvelgiant į gyventojų skaičių ir jų perkamąją galią. Remiantis naujausiais duomenimis, tokiose Vakarų Europos šalyse kaip Belgija, Prancūzija, Italija ar Nyderlandai ši kaina svyravo nuo 0,45 iki 0,82 Eur/MHz/gyv.sk., tuo tarpu Austrijoje ši kaina buvo 0,18, o Estijoje ir Latvijoje – vos 0,08. RRT plano projekte siūlomas kainų lygis sudarytų 0,41 EUR/MHz/gyv.sk., o tai yra gerokai aukščiau nei Europos kainų vidurkis už šią radijo dažnių juostą (0,28 EUR/MHz/gyv.sk.). Šiandien, kai rinkos aplinka pasikeitusi, o konkurencinis spaudimas sumažėjęs, LVK vertinimu, būtų neteisinga ir ekonomiškai neracionalu tokią kainą laikyti minimaliu slenksčiu naujam aukcionui. Svarbu užtikrinti, kad pradinė kaina nebūtų per aukšta, jog aukcionas nepritrauktų per mažai dalyvių ar nepasibaigtų neįvykęs. Nustatant pernelyg didelę kainą būtų rizikuojama ne tik aukciono nesėkme, bet ir tuo, kad operatoriai, sumokėję dideles sumas valstybei, turėtų mažiau lėšų faktinei tinklų plėtrai. LVK nuomone, optimalu rinktis konservatyvesnę pradinę kainodarą, kuri užtikrintų tiek valstybės interesą gauti teisingą kompensaciją už dažnius, tiek verslo galimybę investuoti į tinklų plėtrą po aukciono.

Dėl „baltųjų dėmių“ padengimo ir investicijų nukreipimo

Antrasis aspektas, į kurį LVK norėtų atkreipti dėmesį, susijęs su plačiajuosčio ryšio plėtros prioritetais. Plano projekte akcentuojamas siekis kuo plačiau padengti vadinamąsias „baltąsias dėmes“ savaime nėra netinkamas, tačiau pats tikslas turėtų būti formuojamas ne geografinio dengimo procentais, o realiu ryšio paslaugų kokybiniu poreikiu. Tai reiškia, kad plėtros planai turėtų remtis ne vien teoriniu padengimu, bet konkrečių gyventojų ir verslo subjektų buvimu bei jų ryšio poreikiais. Aprėptis neturėtų būti vertinama kaip tikslas pats savaime, ypač kai ji pasiekama didelėmis sąnaudomis vietovėse, kur nėra realios paklausos.

Efektyvesnis kelias siekiant visuomenės intereso – nukreipti investicijas ten, kur jos kuria daugiausia vertės: į gyvenvietes, kur gyventojų tankis yra didesnis, bei į ekonominės veiklos centrus, tokius kaip pramonės parkai, logistikos sandėliai, žemės ūkio zonos ar magistraliniai transporto koridoriai. Tinklo aprėptis intensyviau turėtų būti plėtojama ten, kur ryšio reikia verslui ir žmonėms, o ne kur formaliai žemėlapyje fiksuojamas „nepadengimas“.

LVK nuomone, būtina pereiti nuo administracinio matymo prie poreikiu grįsto planavimo, kuriame pagrindinis vertinimo kriterijus būtų ne kvadratiniai kilometrai, o efektyvus naudojimas ir sparčiausių paslaugų prieinamumas ten, kur jos aktualios. Tokia logika, LVK vertinimu, būtų ne tik ekonomiškai pagrįsta, bet ir socialiai teisinga – užtikrinanti didžiausią ryšio spartą ne statistiniam plotui, bet realiam žmogui ir realiam verslui.

Apibendrinant, kas aukščiau išdėstyta, LVK kviečia RRT peržiūrėti siūlomą 700 MHz aukciono pradinę kainą ir nustatyti ją taip, kad būtų skatinamos operatorių investicijos į ryšio tinklų plėtrą. Pradinė kaina turėtų motyvuoti operatorius dalyvauti aukcione ir planuoti vėlesnes investicijas, o ne būti barjeru. Taip pat LVK ragina užtikrinti, kad tinklų plėtra būtų planuojama remiantis gyventojų ir ekonominės veiklos poreikiais, o ne mechanišku teritorijų padengimu, paraleliai numatant atskirus sprendimus likusioms „baltosioms dėmėms“ padengti efektyviausiu būdu (per bendras investicijas ar subsidijas).

Esame pasirengę prisidėti prie tolesnių diskusijų ir tikimės, kad RRT atsižvelgs į pateiktas pastabas ir pakoreguos plano projektą taip, kad būtų pasiektas optimalus balansas tarp valstybės strateginių tikslų ir rinkos dalyvių galimybių.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė